

ler, og det er ogsaa udtalt her idag, at de maa betænke sig for at blive underkastede Tilfryn fra Statens Side, som følger af et saadant Tilfryn, thi hvor Staten yder sin Understøttelse, bør den efter min Mening ogsaa føre et vist Tilfryn (Th. Nielsen: Befolkningens Dom!). Det ærede Medlem taler om Befolkningens Dom, og det er vist ogsaa det Tilfryn, som disse Skoler ere bedst tjente med, medens de, som sagt, betænke sig for det Tilfryn fra Statens Side, der følger med dens Tilfryn, men disse to Ting maa følges ad. Jeg hører til dem, som ikke ville, at Staten vedblivende skal yde Bidrag til disse Skoler, men som mene, at Skolerne staa sig bedst ved at være fri for det, og at man derfor ogsaa maa være meget forsigtig med yderligere at forhøje Tilfrydet og tværtimod minde om, at det kunde være, at det hele Tilfryd efterhaanden faldt bort. De 4,400 Rbd., hvorom der her er Tale, ere vel ikke ligefremt Tilfryd til disse Skoler, men jeg vil dog bemærke, at, idet de faae et forhøjet Elevantal, som de jo herigennem maa faae, saa ville de derved ogsaa faae en forhøjet Indtægt og derved have bedre Udsigt til at kunne bestaa. Det er nemlig ikke, fordi jeg tror, at disse Skoler i det Hele taget florere, om jeg saa maa sige, tværtimod, jeg tror slet ikke, at de fleste af dem give noget betydeligt Overtal; men det er dog paa den ene Side en Kjendsgjerning, at de ere komne tillive paa saamange Steder og ere komne frem paa en saadan Maade, at det paa visse Steder næsten kunde synes at være blevet en Mode, at man absolut skulde have Højskoler, enten der iforveien havde viist sig Trang dertil eller ikke. Jeg har saaledes set, at, naar der blev anlagt en Jernbane og ved denne en ny Station, saa bygges der ved Siden af denne en stor smuk Bygning med en Kjøbmandsleilighed i den ene Ende af Huset og en Højskole i den anden, hvilket synes at tyde paa, at man formener, det netop er Noget, der vil betale sig, at anlægge den Slags Ting; det er ligeledes bekjendt, at flere saadanne Skoler have reist sig og ere gaaede ind igjen af Mangel paa Elever, og jeg tror derfor, at Staten skal være meget forsigtig med ligesom at lokke dem frem, eller dog ved sine Tilfryd netop lokke dem

frem, hvor de ikke kunne holde sig, eller hvor der ikke er videre Trang, dertil. Det er af den Slags Forretninger, som jeg tror ere bedst tjente med at staa paa deres egne Ben. Jeg har ogsaa lagt Mærke til, at man i Norge, hvor det samme Slags Skoler nu ere i Begreb med at komme igang, ligesom har udtalt, at man ikke vilde modtage Tilfryd fra Staten til disse Skoler, men lade dem bestaa aldeles privat og fuldstændig raade sig selv. Men da jeg har set af Finantslovens Betænkning, at et æret Medlem i denne Sal (Fjord) i det forløbne Aar har gjort Rejser i Norge for Statskassens Regning, formodentlig for at samle Erfaringer om Skolevæsenet der, vil han vistnok kunne meddele nærmere Underretning om Skolevæsenet i Norge, som det maasse kunde være nyttigt at sammenligne vort med. Beløbet foreslaas jo nu forhøjet til 11,000 Rbd., hvilket bliver 500 Rbd. til hvert Skoleraad, og naar de uddeles til de Uformuende, skal jeg med Fornøielse være med dertil, men i Forbindelse dermed skal jeg gjøre opmærksom paa, at jeg i et Blad har set, at disse Understøttelser ere uddelte i saa smaa Portioner, at det kun er 20 Rbd. til hver, og altsaa vil disse 11,000 Rbd. kunne fordeles i 550 Portioner eller til 550 Elever, hvilket Antal jo alene vilde kunne fylde godt i adskillige Højskoler. Jeg er nu af den Mening, at det er for smaa Tilfryd, og at man hellere maatte give en noget større Understøttelse til hver Enkelt. De rent Uformuende kunne neppe antages med et saadant Tilfryd at ville søge Skolen i een Vinter, som jeg mener bør være den korteste Tid, men jeg har dog, som sagt, set i et af Bladene, at man i et Skoleraad (Aarhus) har uddelt Understøttelser af en saadan størrelse. Jeg vil imidlertid hellere gaa med til at bevilge meget højere Tilfryd, naar de blive anvendte til de Uformuende alene, men det er min Hovedbetragtning, som jeg maasse hidtil har forsømt at fremsætte, at det er et Spørgsmaal, om den øvrige Understøttelse til Skolerne kommer den egentlig Uformuende tilgode. Der blev før gjort opmærksom paa, at det fornemlig er Sønner af Bondestanden, som søge disse Skoler, Gaardmandsønner; men saaledes som det ærede Medlem, der før af-